

Vergaderjaar 2019–2020

29 628

Politie

Nr. 965

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 juni 2020

Conform mijn toezegging in het notaoverleg van 8 juni jl. doe ik u hierbij de cijfers van het aantal geweldsaanwendingen door politie in 2019 toekomen. In het verlengde van onderstaande cijfers over 2019 wijs ik u ook op de vandaag verschenen analyse van Politie en Wetenschap over de cijfers van 2016.¹

De politie is in 2019 overgegaan op een nieuwe meer uitgebreide manier van registreren. Dit doet zij vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Ambtinstructie eerste tranche² op 1 juli aanstaande. De gewijzigde registratie zorgt voor een zichtbare trendbreuk, waardoor een vergelijking van de cijfers van geweldgebruik door de politie over 2019 met die van voorgaande jaren niet goed mogelijk is.

Gewijzigd registratiesysteem

Door de gewijzigde manier van registreren worden landelijk meer gegevens op uniforme wijze geregistreerd. In het oude bestel deed iedere eenheid dit zelf en in verschillende systemen. Door deze uiteenlopende manieren van registreren en archiveren binnen de politieorganisatie was het in het verleden ook al moeilijk om de cijfers van verschillende jaren op een goede manier met elkaar te vergelijken. In het eerdergenoemde rapport van Politie en Wetenschap – dat de cijfers over 2016 vergelijkt met die van eerdere jaren en concludeert dat er een verklaarbare verschuiving

¹ Politie en Wetenschap «Met gepast geweld: politiegeweld in Nederland in 2016», Sdu Uitgevers, Den Haag 2020. Te raadplegen via <https://www.politieenwetenschap.nl/publicatie/politiewetenschap/2020/met-gepast-geweld-354/>.

² Voluit: wijziging van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren, het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar en het Besluit politiegegevens in verband met de herziening van de melding.

van toepassing van fysiek geweld naar geweldmiddelen plaatsvond – komt ook naar voren dat de cijfers lastig te vergelijken zijn.³

Voorheen werd doorgaans incidentgericht geregistreerd. Het kan echter zijn dat bij één en hetzelfde incident door verschillende politieambtenaren geweld wordt gebruikt. Ook kan het zijn dat bij een incident meerdere geweldmiddelen worden toegepast. In het verleden werd alleen het zwaarst toegepaste geweld opgenomen in de registratie. Nu wordt per geweldsaanwending geregistreerd.

Ten slotte wordt nu ook meer consequent geweldgebruik geregistreerd dat niet tegen personen is gericht, maar betrekking heeft op goederen, zoals bijvoorbeeld het forceren van een deur.

De cijfers

In totaal hebben politieagenten in 2019 in 14.507 incidenten geweld moeten gebruiken. Daarbij zijn 23.939 meldingen gedaan van enigerlei vorm van dreiging dan wel daadwerkelijk gebruik van één van de ter beschikking staande geweldmiddelen. Zoals gezegd kan het zo zijn dat een politieambtenaar bij één incident meerdere geweldmiddelen moest inzetten. Op de 23.939 geweldsaanwendingen zijn daarom in totaal 27.574 geweldmiddelen geregistreerd.

Per organisatorische eenheid

Eenheid Amsterdam	3.203
Eenheid Den Haag	3.352
Eenheid Limburg	1.281
Eenheid Midden-Nederland	2.414
Eenheid Noord-Holland	1.664
Eenheid Noord-Nederland	1.467
Eenheid Oost-Brabant	2.512
Eenheid Oost-Nederland	3.121
Eenheid Rotterdam	3.032
Eenheid Zeeland-West-Brabant	1.596
Landelijke Eenheid	297
Eindtotaal	23.939

³ Politie en Wetenschap «Met gepast geweld: politiegeweld in Nederland in 2016», Sdu Uitgevers, Den Haag 2020, p. 28.

Per soort

Fysiek geweld (zonder geweldsmiddelen)	16.328	59%
Anders (nadere toelichting onder tabel)	2.912	11%
Vuurwapen	2.225	8%
Uitschuifbare wapenstok	1.728	6%
Pepperspray	1.400	5%
Handboeien (als geweldsmiddel gebruikt)	1.173	4%
Korte wapenstok	739	3%
Diensthond	357	1%
Lange wapenstok	345	1%
Dienstvoertuig	191	1%
Stroomstootwapen	124	0%
Inzet beredenen	29	0%
Onbekend	12	0%
Elektrische wapenstok	7	0%
CS-traangas	4	0%
Eindtotaal	27.574	100%

De categorie «anders» is een vrij tekstveld in de registratie dat wordt gebruikt wanneer middelen die niet tot de standaarduitrusting behoren worden gebruikt. Denk bijvoorbeeld aan een stormram als een woning geforceerd moet worden. Ook het dreigen met geweld wordt onder deze categorie geregistreerd. Tevens valt hier nu ook nog de registratie van het uit voorzorg ter hand nemen van een vuurwapen onder. Het richten en gericht houden en het daadwerkelijk gebruik van een vuurwapen staat onder de categorie vuurwapen.

Leren en transparante verantwoording

De vernieuwde manier van registreren geldt nu sinds januari 2019 en lijkt goed te werken. Daardoor is er nu beter zicht op het totaal aantal geweldsaanwendungen en hoe zich dat verdeelt over de geweldsmiddelen. Dit draagt eraan bij dat meer dan vroeger lering getrokken kan worden uit alle incidenten waarbij geweld gebruikt is. En een heldere en complete verantwoording is daarnaast van groot belang voor het vertrouwen in de politie.

Ik heb de politie gevraagd om vanaf volgend jaar ook te rapporteren over het aantal burgers dat jaarlijks overlijdt. Het gaat daarbij om die zaken die conform de aanwijzing «Taken en inzet Rijksrecherche» door de Rijksrecherche worden onderzocht. Daarmee is voldaan aan de wens van uw Kamer. Tevens zal de politie rapporteren over de interne afdoening van de geweldsaanwendungen.

De politie zal al deze cijfers jaarlijks publiceren door ze op te nemen in het jaarverslag politie. Uw Kamer ontvangt dit jaarverslag altijd tegelijk met het jaarverslag van mijn ministerie. Ten aanzien van de cijfers in deze brief en in het bijzonder binnen de subcategorieën geldt dat deze worden gegenereerd met het oog op de operationele werkprocessen; niet met het oog op gedetailleerde verantwoordingsrapportages aan de TK. Met ingang van 2021 zal de politie de registratie daarbij zodanig aanpassen dat in het jaarverslag het gebruik van het vuurwapen wordt opgesplitst in het ter hand nemen van het vuurwapen, het richten en gericht houden en het daadwerkelijk gebruik van het vuurwapen. Dit is in overeenstemming met de aangenomen gewijzigde motie van de leden Groothuizen en Den Boer.⁴

⁴ Kamerstuk 34 641, nr. 23.

Het openbaar ministerie zal ik vragen om te rapporteren over het aantal agenten dat is vervolgd vanwege geweldstoepassing. Dit is in lijn met de motie van de leden Buitenweg en Azarkan.⁵

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus

⁵ Kamerstuk 29 628, nr. 949.